

Kratochvil Károly, a Székely Hadosztály parancsnoka

A magyarországi **Gottfried Barna** hadtörténész és **Nagy Szabolcs** levéltáros a baróti Tortoma könyvkiadó gondozásában megjelent kötetüket, A Székely Hadosztály történetét mutatták be szerdán este a Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont előadótermében.

A témában idén márciusban is hallottunk egy előadást ugyanott, akkor Domonkos László a Székely Hadosztály parancsnokáról, [Kratochvil Károlyról](#) [szóló](#) életrajzi kötetét mutatták be. Akkor is és most is elhangzott, hogy olyan témáról van szó, amiről a rendszerváltásig csak nagyon keveset lehetett hallani.

Nevezetesen az ún. őszirózsás forradalom (amit mai ismereteink tükrében inkább őszirózsás összeomlásnak minősíthetnénk...) után volt egy olyan kezdeményezés, hogy a főleg székelyekből toborzott haderő megvédje Magyarországot a románoktól. Talán az egyetlen.

„Ma a huszadik századi történelem nagyon erősen átpolitizált, s ez a szakemberekre is igaz” – hangzott el a bemutatón, mintegy jelezvén, hogy a témában készült ugyan néhány történelmi munka, főleg 1945 előtt, de azok – és főleg a kommunizmusban készültek – alapos vizsgálatokra szorulnak. De a források mára egyértelműen azt jelzik, hogy a Károlyi-kormány nem igazán foglalkozott Magyarország határainak megvédésével, holott a hadsereg szervezeten jött haza a frontról.

Kolozsváron mégis volt egy kezdeményezés, 1918 őszén elindult egy székelyföldi toborzás és bármilyen hihetetlen, az év december elseje egyfajta ünnep számunkra is: amíg Gyulafehérváron a románok nemzetgyűlése zajlott, Ágostonfalváról elindult az első páncélvonat az első önkéntes

székely katonákkal a haza védelmére.

□

Gottfried Barna 2004 óta kutatja a témát: eszerint a 38-as számú, a később Székely Hadosztálynak nevezett katonai erő mintegy 13 ezer főből állt (ebből kilencezer volt a harcoló katonák létszáma) és ez próbálta megállítani az eleinte szervezetlen román haderőt a 130 kilométeres frontszakaszon a Nyugati-Kárpátokban, a Királyhágó környékén.

Azonban az 1919. március 21-én hatalomra került Tanácsköztársaság, a Vix-jegyzék és a

román hadsereg megerősödése felőrölte erőiket, s habár a kemény tél és a körülmények ellenére hőiesen harcoltak, kénytelenek voltak letenni a fegyvert. Az alföldi paraszt pedig érzéketlen volt a veszélyre – náluk ugyanis nem volt 1916-os román betörés, nem tudták, hogy ez mivel jár.

Ugyanakkor nem volt nemzeti cél Erdélyt megtartani, a hadosztály szétszóródott, s a Tanácsköztársaság véres hónapjainak végére a románok magyarországi hadjárata tett pontot.

A könyv hiánypótló olvasmány: rengeteg félreértést, összeesküvés-elméletet, mendemondát igyekszik cáfolni, illetve tudományos alapon megmagyarázni. Mert voltak itt megválaszolatlan kérdések. Például az, hogy a későbbi püspök,

Márton Áron valóban tagja volt-e a hadosztálynak?

□

A válasz: igen. Nagy Szabolcs szerint ugyan egyetlen kézzelfogható dokumentum van erre nézve, de van: Márton Áron 1940-ben Budapestről küldött kézzel írott levelet egykori parancsnokának, Kratochvil Károlynak, amiben megemlékezik a hadosztályban töltött időszakról.

Sok olyan dolog van a magyarság 20. századi történetében, ami egyelőre még mindig fehér foltnak számít. A Székely Hadosztály már nem ebbe a kategóriába tartozik, s rajtunk, a történelem iránt érdeklődőkön is múlik, hogy mennyire őrizzük meg emlékezetét azoknak a nagy-, déd-, és ükapáinknak, akik ha nem is tudták megvédeni szülőföldjüket, illetve Magyarországot, de legalább megpróbálták.